

JAARGANG 34 – NUMMER 3 – NOVEMBER –2023

informatie

**SINT JOHANNES VAN DAMASCUS GEMEENSCHAP
'S-HERTOGENBOSCH**

**VAN DE OEKRAIENSE GRIEKS-KATHOLIEKE EPARCHIE VAN DE
HEILIGE VOLODYMYR DE GROTE IN PARIJS**

NEDERLANDS TALIGE, BYZANTIJNSE RITUS

COLOFON

INFORMATIE is het periodiek van de Sint Johannes van Damascus gemeenschap en verschijnt drie- of 4x per jaar. De Sint Johannes van Damascusgemeenschap viert in de Byzantijnse ritus en is een Missie van de Oekraïense Griekskatholieke kerk van de Heilige Volodymyr de Grote in Parijs. Wij vierten elke tweede en vierde zondag van de maand de Goddelijke Liturgie, voorlopig nu om 9.30 uur in de Sint Catharina-kerk aan de Kruisbroedershof in 's-Hertogenbosch.

Inlichtingen:

Diaken Jo Gerrits, contactpersoon
Goorseweg 17
6595 AM Ottersum
06-53960341
diakenjogerrits@gmail.com

Secretariaat: Gerard Boode
Lijsterbeslaan 40,
5248 BB Rosmalen
073-5214457
g.boode@hetnet.nl

Bestuur:

Voorzitter: Jo Gerrits, (diaken)
Vicevoorzitter: Gerard Boode
Penningm.: Marina Sufiyanova
Lid: Leo van Leijsen
Peter Firman, adviseur bisdom
Bank: NL32 RABO 0110551931
t.n.v. Stichting Sint Johannes van Damascus.

Hoofredactie: Leo van Leijsen
Redactie: Jo Gerrits,

GODELIJKE LITURGIE VIERINGEN vanaf

**12 november t/m 31 december
2023**

Plaats: St. Catharinakerk
's-Hertogenbosch

Tijd: elke 2^e en 4^e zondag van de maand; de tijd is voorlopig gewijzigd van 10.15 uur naar 9.30 uur.

Voor inlichtingen: Megchelen Louvet:
06-50251950

Zondag 12 november Toon 7

De 24^e zondag na Pinksteren

Zond. na 8^e wk Kruisverheffing

Efeze 2, 14 - 22

Luc. 10, 25 - 37

Zondag 26 november Toon 1

26^e Zondag na Pinksteren

Zond. na 10^e wk Kruisverheffing

Efeze 5, 8 - 19

Luc. 18, 18 - 27

Zondag 10 december Toon 3

28^e Zondag na Pinksteren

Zond. na 12^e wk Kruisverheffing

Coll. 1, 12 - 18

Luc. 13, 10 - 17

Zondag 24 december Toon 5

(29) zondag na Pinksteren

Zondag is daags vóór KERSTMIS

Hebreeën 11, 9 -10; 32 - 40

Matt. 1, 1- 25

Op naar het Nieuwe Jaar

HET NIEUWE KERKELIJK JAAR.

Byzantijnse ritus begint het nieuwe kerkelijk jaar op 1 september. In tegenstelling in de Latijnse ritus welke begint op 1 december na Christus Koning van het Heelal en begint voor hen de advent, op weg naar Kerstmis.

Op 9 september was er de landelijke open monumentendag. Ook de St, Cathrienkerk in 's-Hertogenbosch was open en kon er alles bekijken. Ook onze Johannes van Damascuskapel werd goed bezocht. Nu na de vakantieperiode was onze eerste viering op 10 september en werd feestelijk ingeluid met ondersteuning van het Tilburgs Byzantijns Koor o.l.v. dirigent Sil van den Hout. Vader Paul Brenninkmeijer ging erin voor en ook pater Johan Meijer celebreerde mee. Het Tilburgs Byzantijns Koor zal twee keer per jaar onze vieringen komen versterken.

Op 8 oktober was er een Pokrof viering in Eindhoven waarin Vader Paul voor ging en moesten we hem node missen. Omdat er geen celebranten beschikbaar zijn hebben wij een Mette viering gedaan.

Onze nieuwe secretaris, webmaster en getrouw Lezer in de vieringen heeft zich voor onbepaalde tijd teruggetrokken uit het openbare leven en onze gemeenschap, om op zoektocht te gaan naar zijn eigen spiritualiteit. Daarvoor is hij naar een klooster in het buitenland vertrokken om de diepere betekenis van zijn christen zijn te doorvorsen. Heel bijzonder dat deze jonge vrome (dappere) man dat in deze tijd nog wil onderzoeken. Voor onze gemeenschap was dat wel een hele aderlating, maar moeten we er toch ook begrip voor hebben. Wij wensen hem veel Wijsheid, Geestkracht en Gods Zegen.

In ons midden hebben we ook twee jonge en enthousiaste leden mogen verwelkomen. Ze zijn de Goddelijke Liturgie niet wereldvreemd en proberen ook al mee te zingen. Wij hopen dat er meer nieuwe leden bij komen en ook oud-leden onze gemeenschap mogen verwelkomen en onze gemeenschap versterken.

De zomerperiode is voorbij en stevenen op de winterperiode af, nu in de zondagen na de Kruisverheffing.

Op zaterdag 25 november is de grote feestdag van Sint Catharina van Alexandrië. Voor de gebruikers van de St. Catharinakerk in 's-Hertogenbosch, een mooie dag om ons samen te presenteren.

Aan het einde van de dag, om 17.00 uur willen wij samen op deze feestdag afsluiten met een gezamenlijke viering.

Daarom nodig ik u graag uit om een interkerkelijk avondgebed te bidden, waarin elke gemeenschap een eigen bijdrage kan leveren. Vorig jaar heeft father Armen een gebed uitgesproken en gezongen. Dat was zeer indrukwekkend. Wat is er mooier dan dat we ons christenzijn met elkaar zo kunnen delen. Aldus een bericht van Pastoor Paul Janssen.

December is voor vele een gezellige maar ook drukke maand.

Eerst Sint-Nicolaas op 5 december en op Zondag 24 december vieren wij Kerstmis. Een tijd van gezelligheid, maar helaas niet voor iedereen. Denk aan de oorlog in de Oekraïne, de escalatie in Israël met Gaza, de gespannen situaties in de diverse regio's. Al de rampen die overal in de wereld gaande zijn. Bosbranden, overstromingen, aardverschuivingen, klimaatveranderingen, agressievere protesten, enz. enz. Ook grote onvrede bij de mensen wereldwijd, grote migranten stromen, hopen op een beter leven. Wat is er met onze aarde aan te hand? Zijn we de weg kwijt? Hoe beheren wij nog Gods Schepping? Hoe gaan we om met ons rentmeesterschap, Wil God ons op een of andere manier waarschuwen?

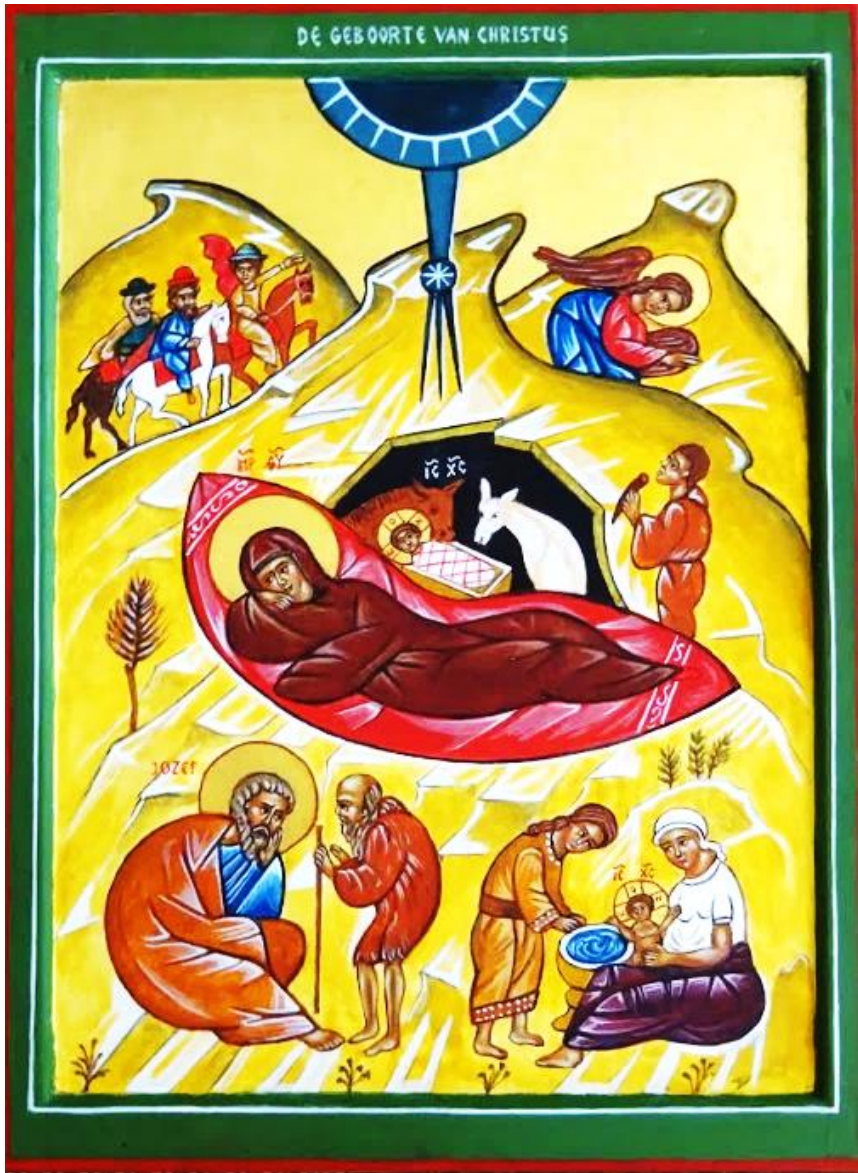
En toch vieren we hier in het westen Kerstmis op 25 december, de geboorte van een mensenkind.

EEN VREDESKIND ?

WIJ WENSEN U EEN ZALIG KERSTFEEST

J.G.

BIJ DE KERST-ICOON

Kersticoon geschilder door Vader Paul Brenninkmeijer
Op de Icoon van de geboorte van Christus zien we het kind Jezus liggend in de kribbe, in een grot. Dit zwarte gapende gat is een uitbeelding van de duisternis van deze wereld. God is in Jezus

mens geworden en heeft zo de zwartste duisternis van ons menselijke bestaan, tot en met de dood, gedeeld. Maar Hij zal uit de dood opstaan! Dit zien we in de witte kleur van de windsels. Wit is de kleur van de Verrijzenis. Opvallend is voorts dat Maria haar kind niet aankijkt. Zij wendt haar hoofd van haar kind af. Het gaat hier om een huiveringwekkend groot mysterie. God die alles omvat verschijnt in een klein en weerloos mensenkind. De wijzen uit het Oosten zijn afgebeeld als een jongere, zonder baard, als een volwassene en een grijsaard. God is mens geworden voor de mens in zijn verschillende levensfasen. Aan de rechterzijde zien we een herder met een klaroen in de hand. Hij verkondigt de vreugde om deze geboorte. De bovenkant van de icoon beeldt de hemel uit. Uit een hemelsegment komt de ster met drie stralen: uitbeelding van de Heilige Drie-eenheid. We zien een engel die zich richt tot de herder. Linksonder op de icoon zien we Jozef, het hoofd in de handen, aan het twijfelen. Hij ziet het niet zitten. Wat betekent het dat Maria, zijn verloofde, zonder zijn toedoen zwanger is geworden en een kind baart? De figuur die voor hem staat wijst op de woorden van de profeet Jesaja: zie de maagd zal ontvangen en een zoon baren en men zal Hem noemen: "Emmanuel", dat betekent: "God met ons". Tenslotte zien we aan de rechterkant beneden hoe vroedvrouwen het pasgeboren kind in bad doen. Het gaat hier om een oude legende. Eén van deze vrouwen zou getwijfeld hebben aan de maagdelijkheid van Maria. Daarom werd haar hand verdord. Maar nadat het kind Jezus in het water gewassen was, werd haar hand weer genezen door ditzelfde badwater. Heel de icoon scherpt ons zo de betekenis van de menswording van God in. Het gaat om de ontmoeting tussen de hemel en de aarde. De hemel is niet meer onbereikbaar ver weg. Door de komst van Hem door wie de oude Profetische Beloften van een Messiaans Vrederijk in vervulling zullen gaan. Met Kerstmis mogen we al iets van deze vrede ervaren, en hopelijk ook voor ons verdere leven.

Vader Paul

Laat ons daarom bidden voor een betere en rechtvaardiger wereld. Rechtvaardigheid, hangt af van hoe mensen ernaar kijken. Op zondag 31 december (vóór de Epifanie) zwaaien wij het oude jaar uit met een vieren en luiden in het vooruitzicht het nieuwe jaar in. We maken nieuwe en goede voornemens. Op zich goed om je fouten en gebreken te onderzoeken, en proberen goede voornemens te maken, maar belanden we niet al te vaak weer in onze dagelijkse beslommingen. Het is moeilijk te proberen oprecht te luisteren naar Gods woord. Hij geeft in het Evangelie ons richtsnoeren mee voor ons leven. God sprak tijdens de Doop van Jezus in de Jordaan: Dit is mijn Zoon de Welbeminden, Luister naar Hem.

Ook in dit nieuwe kerkelijk jaar zal medio januari weer uw aandacht gevraagd worden voor KERKBALANS.

Daarover meer in het januari nummer van INFORMATIE. J.G.

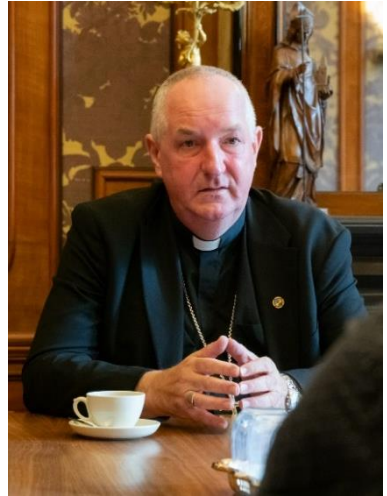
**WIJ WENSEN U ALLEN EEN GOED JAAR EINDE TOE.
EN DE BROODNODIGE VREDE OP AARDE IN HET
NIEUWE JAAR.**

De langverwachte synode over toekomst Kerk
gaat beginnen

BISSCHOPPENSYNODE 2023

Van woensdag 4 tot en met zondag 29 oktober was in Rome de langverwachte bisschoppensynode over de toekomst van de Kerk. Er kwamen honderden bisschoppen en adviseurs uit de hele wereld naar Rome om samen met de paus te praten over hoe kerkleiders en gewone gelovigen meer samen kunnen optrekken. Voorafgaand aan de synode was er zaterdagmorgen een consistorie waarin 21 nieuwe kardinalen werden gecreëerd en die

zaterdagavond was er een oecumenisch avondgebed op het Sint-Pietersplein. Namens de bisschoppenconferentie neemt hulpbisschop Mgr. Ted Hoogenboom van Utrecht aan de synode deel.

Bron: De Sleutel, bisdom Roermond.

Laudate Deum – nieuwe klimaatbrief van paus Franciscus

Op woensdag 4 oktober, was de feestdag van de heilige Franciscus van Assisi, en is Laudate Deum (Prijs God) gepubliceerd. Deze apostolische exhortatie (pauselijke brief) van paus Franciscus is een vervolg op zijn eerdere encycliek Laudato si' (Geprezen zijt Gij), uit 2015. In de inleiding van Laudate Deum schrijft de paus dat allerlei gebeurtenissen in de wereld tijdens de afgelopen acht jaar rondom klimaat en sociale gerechtigheid, vragen om verheldering en aanvulling van Laudato si'. De paus schrijft dat de situatie nog urgenter is dan acht jaar geleden toen hij met zijn 'groene' encycliek kwam, waarin het niet alleen om klimaatverandering gaat maar vooral over de consequenties die dit heeft voor kwetsbare en arme mensen die er wereldwijd door getroffen worden.

Breekpunt

'Acht jaar zijn verstreken sinds ik de encycliek *Laudato si'* publiceerde, toen ik met u allen, mijn broeders en zusters van onze lijdende planeet, mijn oprechte zorgen wilde delen over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis. Maar met het verstrijken van de tijd heb ik me gerealiseerd dat onze antwoorden niet adequaat zijn geweest, terwijl de wereld waarin we leven aan het instorten is en misschien wel het breekpunt nadert. Naast deze mogelijkheid is het onbetwistbaar dat de impact van de klimaatverandering het leven en de families van veel mensen in toenemende mate zal schaden. We zullen de gevolgen voelen op het gebied van gezondheidszorg, werkgelegenheid, toegang tot hulpbronnen, huisvesting, gedwongen migratie, enzovoort.' De paus citeert ook de bisschoppen die bij elkaar kwamen voor de Synode over de Amazone: 'Aanvallen op de natuur hebben gevolgen voor het leven van mensen'. En de Afrikaanse bisschoppen als zij zeggen dat klimaatsverandering niet langer een secundaire of ideologische kwestie is, maar een drama dat ons allen schaadt en dat "een tragisch en treffend voorbeeld van structurele zonde" manifest maakt.

- Kijk voor meer informatie ook op Laudatedeum.va.
- Lees hier [Laudate Deum](#) (onder meer Engelse vertaling).
- Aan de Nederlandse vertaling wordt gewerkt, houd voor meer informatie www.rkkerk.nl in de gaten.
- Lees hier meer over de [exhortatie Querida Amazonia](#) (Geliefde Amazone).
- Lees hier meer over de [encycliek Laudato si'](#).

Bron: Mgr. De Korte Bisdom 's-Hertogenbosch

Er gebeuren soms ook heel bijzondere mooie dingen en worden mensen gekend in hun werk, zoals Wim Tobé diaken dat is overkomen. De meeste van u, kennen Wim wel!

EEN LEVEN VAN DIENSTBAARHEID:

WIM TOBÉ ONTVANGT DE ERETITEL 'PROTODIAKEN'

25 september 2023 Oecumene, Algemeen

Al twintig jaar zet diaken Wim Tobé zich in zijn vrije tijd in voor de gemeenschappen van de oosterse kerken en de vieringen volgens de Byzantijnse ritus. Hij maakt deel uit van Pokroff, de instelling voor de katholieke gemeenschap van de Byzantijnse ritus binnen de rooms-katholieke kerkprovincie van Nederland. Voor die jarenlange toewijding kreeg hij onlangs de eretitel

protodiaken. Ciska de Wit gaat met hem in gesprek over deze bijzondere titel, maar vooral over zijn liefde voor de oosterse ritus en zijn werk als pastoraal werker en diaken de afgelopen vijftig jaar.

Een bijzondere eretitel

In Nederland kennen we binnen de katholieke Kerk vooral de westerse ritus, de vorm waarin zo goed als alle eucharistievieringen gevierd worden. Toch bestaat ook hier een andere ritus: de Byzantijnse of oosterse. De vieringen lijken erg op de Orthodoxe vieringen, maar zijn wel degelijk katholiek. De titel van protodiaken bestaat niet in de westerse ritus. In de oosterse ritus komt de eretitel wel voor, al is hij ook daar niet erg gangbaar. Het is dan ook bijzonder dat een diaken uit ons bisdom deze eretitel mag dragen.

De plechtigheid waarin Wim Tobé de titel protodiaken ontving, was voor hem een bijzondere ervaring: 'De stola werd op mijn hoofd gelegd en de bisschop drukte zijn

duim op die stola, op mijn hoofd, terwijl hij de titel uitsprak die ik nu mag dragen. De naam werd me dus echt ingeprent.' Tijdens het opleggen van de stola, boog hij diep voor de bisschop. 'Voor mij is dat diepgaan voor de bisschop een teken dat ik diep wil gaan

voor de gemeenschap. Ik wil de gemeenschap dienen.' Het woord protodiaken is wellicht onbekend bij velen en ook in het woordenboek vind je het niet terug, maar de diaken legt graag het verband met het woord prototype. 'Voor elk prototype, of het nu een vliegtuig is of een auto, geldt: het functioneert, maar het moet wel verder uitgewerkt en ontwikkeld worden. En dat is de boodschap die je ook in de

naam protodiaken vindt. Ik ben begonnen en krijg de instemming dat het de moeite waard is, maar het moet nu vooral verder ontwikkeld worden.' De schoonheid van de liturgie en de iconen '. Ik heb altijd een bepaalde interesse gehad voor de oosterse kerken en de schoonheid van de iconen, maar dat merkte ik pas achteraf,' zegt Wim Tobé. Hij reisde regelmatig naar Oost-Europa en heeft er heel wat kerken bezocht. Nadat hij een iconententoonstelling hielp organiseren in de kerk van Etten-Leur werd de interesse concreter en in de loop der jaren raakte de diaken steeds meer betrokken bij de Byzantijnse vieringen in Nederland en Vlaanderen.

Het verhaal van deze Byzantijnse gemeenschappen begint na de Tweede Wereldoorlog, toen Oost-Europeanen noodgedwongen in Nederland bleven vanwege de politieke situatie in hun thuislanden. In verschillende steden ontstonden Byzantijnse koren en met de

hulp van Nederlandse kapucijnen werd de oosterse liturgie geïntroduceerd en onderhouden.

Tobé beschrijft de beleving van een dienst in een oosterse kerk als een bijzondere ervaring. 'Je loopt er bij wijze van spreken binnen met je boodschappentas, je steekt een kaarsje op, bidt voor de iconen, kust ze, loopt even rond en begroet een paar mensen. Je legt je noden bij God neer en daarna ga je naar de markt. Als je je boodschappen hebt gedaan, ga je terug naar de kerk, voer je weer hetzelfde ritueel uit en ga je naar huis. En dan ben je naar de kerk geweest.' Het ritueel verschilt van de westerse liturgie, waarbij iedereen van begin tot eind blijft. Ook de muziek is helemaal anders. In de Byzantijnse ritus gaat het meer om een voortdurende dialoog tussen gelovigen en God. Ondanks de verschillen vormen de oosterse en westerse kerken één Kerk. Er zijn ook veel overeenkomsten. Zo is de opbouw van de viering in beide riten hetzelfde: intrede, woorddienst, tafeldienst en dan de slotgebeden. Al moet je echt thuis zijn in de oosterse liturgie om de onderdelen te herkennen. 'Wie de liturgie meemaakt van de oosterse ritus op zondag, heeft voldaan aan de zondagsplicht. Ze horen bij de Kerk van Rome. Alleen uit die zich in de liturgie op twee manieren.'

Een leven ten dienste van de gemeenschap

In 1971 begon Wim Tobé als pastoraal werker, kort nadat het Tweede Vaticaans Concilie was afgesloten. Er waren nieuwe mogelijkheden, vooral op het gebied van liturgie, die konden en mochten worden verkend. Hij herinnert zich die tijd als een echt experiment. 'Ik ben afgestudeerd in liturgie in de jaren 60 en begon niet lang daarna als pastoraal werker,' zegt hij. 'Toen ik begon, was ik tegen de dertig, en het was een prachtig werkveld. Ik deed ook andere dingen, zoals lesgeven op scholen, maar liturgie was mijn specialisatie.'

Tobé, die in 1979 ook tot diaken werd gewijd, benadrukt het belang van vernieuwing van onderaf. 'Samen met de koren zochten we naar nieuwe liturgische mogelijkheden, en die mogelijkheden waren eindeloos. Ook de Nederlandse taal in de liturgie was nieuw. Veel zaken waren niet officieel goedgekeurd, maar ook niet afgekeurd, dus probeerden we verschillende dingen uit. Vernieuwingen beginnen vaak van onderaf en worden pas later officieel beoordeeld.'

Hij vervolgt: 'We hebben een echt experimentele tijd gehad, en sommige van die vernieuwingen zijn uiteindelijk goedgekeurd. Er zijn ook verbeteringen doorgevoerd in de loop der jaren. Mensen zeggen weleens dat het de goede kant opgaat, maar dat er meer diepgang of vrijheid moet zijn, of dat de taal in de liturgie te oppervlakkig is. Er was veel ruimte voor groei en ontwikkeling. Op een gegeven moment werd Tobé bevriend met een Byzantijnse dirigente in België en zo ging de bal aan het rollen. Omdat hij regelmatig de dienst volgde in de Byzantijnse gemeenschap in Drongen, begonnen de priesters hem te kennen. 'Ik mocht eens concelebreren en werd zo een beetje opgeleid. Dat ging goed en de priesters zagen wel potentie. Samen met mijn vrouw ging ik er iedere maand heen. Toen de andere twee diakens weggingen, vroeg de priester me of ik er diaken zou willen worden. En zo werd ik ook diaken in de Byzantijnse ritus.'

Wat we van elkaar kunnen leren

De Byzantijnse ritus voelde in het begin wat vreemd aan voor Tobé, maar ondertussen is hij er volledig mee vertrouwd geraakt. 'Ik beschouw de oosterse en de westerse gemeenschappen dan ook zonder twijfel als één en dezelfde kerk. Dat is ook in de liturgie duidelijk door de vermelding van de naam van de paus. Er is immers maar één paus voor de hele wereld.'

Toch zijn er ook onmiskenbare verschillen. Zo vindt de diaken dat de westerse kerk een rijkere traditie heeft op vlak van de lezingen. In de oosterse kerken hebben ze maar twee lezingen per viering, die ze elk jaar herhalen, net zoals vroeger bij ons. Het Tweede Vaticaans Concilie heeft de liturgische structuur in het westen aanzienlijk verrijkt, met drie lezingen die op elkaar zijn afgestemd. Dat aspect mist Tobé in de oosterse ritus: 'Ik hoop oprecht dat er in de toekomst veranderingen zullen plaatsvinden, omdat dit een verrijking zou betekenen. Maar eerlijk gezegd vrees ik dat de zelfstandigheid van de oosterse kerken voor hen van onschatbare waarde is. Als ze te veel van de westerse kerk zouden overnemen, bestaat het risico dat ze hun eigenheid verliezen. Dus ik denk niet dat dit op korte termijn zal veranderen, vooral omdat ze ook hun eigen unieke taalgebruik koesteren.'

De spiritualiteit van de oosterse traditie is dan weer een bron van inspiratie voor ons. In hun bewoordingen en in hun liturgie zijn ze sterker gericht op God. Het is alsof je een andere wereld binnenkomt, er is meer dialoog. In de oosterse liturgie vertegenwoordigt de diaken de gemeenschap. De diaken komt heel regelmatig van achter het heiligdom naar de kerkgemeenschap toe. Hij zingt daar de gebeden namens het volk. Daarom komt hij ook uit het heiligdom en gaat hij bij het volk staan. Hij bidt tot God met zijn gezicht naar het oosten, om de gebeden van het volk aan te bevelen. Die dialoog hebben we in de westerse kerken eeuwenlang niet gekend. Dat is hier pas gekomen door het Tweede Vaticaans Concilie. We kunnen dus veel van elkaar leren.

Wim Tobé is in de leeftijd van 80 jaar. Tobé is de eerste diaken voor het bisdom Breda en ondersteunt nog altijd verschillende parochies in het bisdom.

Bron: Bisdom Breda Nieuws

Bezoek eens onze Kapel van de Johannes van Damascus-gemeenschap in de St. Cathrien in 's-Hertogenbosch

Bezoek onze website:
www.byzantijnsekapel.nl

EEN FINANCIËLE BIJDRAGE IS ALTIJD WELKOM

***Bank: NL32 RABO 0110551931
t.n.v. Stichting Sint Johannes van Damascus.***

**Retour Indien onbestelbaar of niet meer wenst te ontvangen
aan: Johannes van Damascus Gemeenschap
p.a Goorseweg 17 6595 AM Ottersum**